

मुत्पन्न इत्यनुवर्तते । यस्त्वमेवमकृतकः स्वतन्त्रस्तं त्वां मनः प्रजापतिरष्टु व्याप्नोतु
 अश्रूङ् (३.) व्याप्तौ पदविकरणव्यत्ययः । प्रजापतिर्वै मनः प्रजापतिद्व्याश्रुतामिति
 [४.१.१.२२.] श्रुतेः ॥ शोभनो भव उत्पत्तिर्यस्य तत्संबोधनं हे सुभव उत्तमजन्म-
 न्ग्रह सूर्याय सूर्यार्थं त्वा त्वां स्वाहाकारेण जुहोमि ॥ यद्वास्य होममन्त्रस्यायमर्थः
 हे प्राणत्रय ग्रह त्वं स्वांकृतोऽसि मया स्वीकृतोऽसि किमर्थम् दिव्येभ्यः देवज-
 न्मनि स्थितेभ्यः पार्थिवेभ्यः मनुष्यजन्मनि स्थितेभ्यः सर्वेभ्य इन्द्रियेभ्यः इन्द्रिया-
 णां हितयित्यर्थः । मनश्च तेषामिन्द्रियाणामधीशं त्वामष्टु व्याप्नोतु हे सुभव प्रा-
 णत्रयोपांशुग्रह तादृशं त्वां बहिःप्राणत्रयाय सूर्याय स्वाहाकारेण जुहोमि आ-
 दित्यो ह वै बाह्यः प्राण उदयत्येष क्षेत्रं चाक्षुषं प्राणमनुगृहीतऽइत्याथर्वणि-
 कश्रुतेः सूर्यस्य बहिःप्राणत्वम् । स्वांकृतशब्देन प्राणत्रयग्रहस्य स्वाधीनत्वं दि-
 व्यपार्थिवशब्दाभ्यां च जन्मद्वयं विवक्षितमिति तित्तिरिणोक्तम् स्वांकृतोऽसीत्या-
 ह प्राणमेव समकृत (४.) विश्वेभ्य इन्द्रियेभ्यः दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्य इत्याहोभ्ये-
 श्वेव देवमनुष्येषु प्राणान्धातीति ॥ का° [१.४.३८.] प्रथमे परिधाऽउत्तानं पाणिं
 प्रागुपमार्ष्टि देवेभ्यस्त्वेति । पश्चिमस्थे परिधौ सोमलितमूर्ध्नाभिमुखं हस्तं कृत्वा
 प्रागभिमुखं यथा तथा मार्जनं कुर्यात् ॥ दैवं यजुः हे लेप मरीचिपेभ्यः मरीचि-
 पालकेभ्यो देवेभ्योऽर्थाय त्वा त्वां परिधौ मार्ज्म इति शेषः ॥ का° [१.४.३९.]
 वासउरोबाहुषु श्लिष्टमऽश्रुमभिचरन्जुहुयाद्दिवाऽशविति । वस्त्रादिषु श्लिष्टो यः सो-
 मांशुस्तमभिचारार्थं जुहुयात् ॥ आभिचारिकं सोमांशुदेवतं यजुः । हे देव दीप्य-
 मान हे अंशो सोमांशो यस्मै वधाय त्वामीडे प्रार्थयामि ईडिर्ध्येषणकर्मा तत्
 वधकर्म सत्यमस्त्विति शेषः । उपरि प्रवते प्रवतिर्गत्यर्थः गह्वरीत्युपरिप्रुत् तेनो-
 परि आगतेन भङ्गेनामर्दनासाविति देवदत्तादिनामनिर्देशः असौ द्वेष्टो हृतो नि-
 हृतः सन् फट् विशीर्णी भवतु जिफला विशरणे अस्य द्विवन्तस्यैतद्रूपम् फल-
 तीति फट् उलयोरैक्यम् स्वाहाकारस्थाने फडित्यभिचारे प्रयुज्यते ॥ का° [१.४.
 ४१.] प्राणाय वेति पात्रासादनम् । यस्मिन्प्रदेशे पूर्वमुपांशुपात्रं स्थापितं तत्रैव
 स्थापयेत् ॥ हे उपांशुपात्र प्राणदेवतासंतोषार्थं त्वाम् आसादयामीति शेषः ॥ का°
 [१.४.४२.] उपाऽश्रुसवनं पाणिना प्रमृज्योदञ्चं व्यानाय वेति सऽस्पृष्टमिति । ये-